

Верро. Высшее Началь. училище. Võru. Kõrgem algkool.

KILDE VÕRU ÕPETAJATE SEMINARIST LÄBI MÄLESTUSTE

9.

Lätlased lisavad oma keelepruugi järgi nime lõppu «s» tähe. Nii sai Valga Eesti—Läti piiripunktis Sirgust Sirks. Läti keeles tähendab «sirks» hobust. Omavahel naljatasime: «Lätisse tulime linnuga, tagasi läheme hobusega».

LIIDIA SKOMOROVSKA

Liidia Skomorovska oli 1924.—1928. a. saksa keele ja usuõpetuse õpetaja. Sündinud 1. märtsil 1897. a. Riias. Õppis Viljandis G. Knüpferi, siis Tartus L. Horni erakoolis. Sooritas 1913. a. Tartu Aleksandri Gümnaasiumis koduõpetaja kutse-eksami. Töötas kolm aastat koduõpetajana Pärnumaal. Aastail 1917—1919 oli Venemaal saksa keele õpetaja, hiljem Lvovis reaalgümnaasiumi õpetaja. Lõpetas Tartus 1924. a. kolmeaastased kursused ja omandas teistkordselt saksa keele õpetaja kutse.

1932. a. peale töötas Tartus V ja X algkoolis. Oma elu lõpuaastail elas L. Skomorovska Tasmaania saarel.

PEETER TIMM

Peeter Timm oli Võru Õpetajate Seminaris käsitööõpetaja aastatel 1926—1927. Ta sündis 18. juunil 1904. a. Harku vallas Harjumaal. Õppis Vestholmi Gümnaasiumis ja Tallinna Õpetajate Seminaris. Lõpetas Tallinnas kaheaastased käsitööõpetajate kursused.

Peeter Timm on leiutanud «Tinto» joonlaua.

Võrus õpetas Peeter Timm süvendatult puidu treimist ja looma sarvedest riidenagi tegemist.

PAUL TRUUSMANN

Paul Truusmann oli ajaloo- ja filosoofiaõpetaja Võru Õpetajate Seminaris 1923.—1930. a. Ta sündis 31. jaanuaril 1888. a. õppis Tallinnas Prohovi algkoolis Nikolai (praegune Gustav Adolfi) Gümnaasiumis ja Peterburi ülikooli filosoofia fakulteedis, mille lõpetas 1910. a. ja oli Peterburis sõjaväelaste laste õpetajaks. 1911—1920 oli P. Truusmann Tallinna Aleksandri Gümnaasiumi õpetaja. Aastatel 1920—1923 Petseri gümnaasiumi juhataja.

1930. a. siirdus P. Truusmann Nõmmele, andis tunde Tallinna kolledžis. Paul Truusmann läks vabaturmu 12. oktoobril 1936. a.

Aksel Pallits meenutab: «Natuke aega peale üht koolikella helisemist astus klassi direktor Johannes Käis koos suurekasvulise ja karminäolise mehega. Käis ütles: «Lubage teile tutvustada teie uut ajalooõpetajat härra Truusmanni, kes ühtlasi hakkab teile õpetama ka psühholoogiat ja loogikat.» Käis lisas veel mõned sõnad juurde, kuid need läksid meie kõrvust mööda, sest kõikide pilgud olid naelutatud härra Truusmanni just kui graniidist väljaraiutud näkku Käis väljus, aga meie seisime veel püsti. Truusmann libistas pilgu üle ridade. Truusmanni

pilk jäi peatuma Olga Kilbil, kes nõjatus natuke pingi seljatoe vastu. «Kas teie juba nii vana olete, et enam omal jalal püsti ei suuda seista?» Ehmusime. Saime aru, et selle mehega nalja ei ole.

Õpetaja Truusmann tundis oma ainet põhjalikult. Kui ta jutustama hakkas, ei olnud mitte ühtegi õpilast, kes poleks teda huviga kuulanud. Truusmann oli väga nõudlik. Kui aga mõnel õpilasel siiski mõjuvatel põhjustel oli tund ette valmistamata jäänud, siis ei olnud Truusmann sugugi kuri, kui sellest enne tunni algust teatati. Ta märkis selle oma taskuraamatusse üles ja hiljem õpilast küsides ei unustanud ka selle tunni kohta mõningaid küsimusi esitada.

Mõne raske tunni saime nii mööda saata, kui keegi õpilastest Truusmannilt midagi küsis. Truusmannile meeldisid küsimused. Siis andis ta põhjalikke seletusi ja kuulas õpilaste arvamusi. Aga kui õpetaja tuju oli halb, ei lasknud ta ennast alt vedada. «Kes teid seal keelest tõmbab?» tavatses ta neil puhkudel küsida.

Kord küsis Truusmann Aksel Meistrit. See sosistas: «Kurat, ma pole raamatusse sissegi vaadanud.» Aeglaselt, väga aeglaselt tõusis Aksel püsti, silmad kogu aeg raamatus, et võtta veel, mis võtta annab ja alustas jutustamist. Aksel oli kuldsuu. Nii läks ka nüüd päris soravaks jutuks lahti. Kuid varsti hakkas tulema pause. «Sõna ja rubla, sõna ja rubla,» ütles Truusmann ja kirjutas taskuraamatusse Akseli nime taha «nõrk».

Kord õhtupoolikul külastas Truusmann keemiaringi tundi. Tegime katset. Olime seda mitu korda alustanud, kuid tulemusi ei olnud. Truusmann küsis: «Kui kaua te juba siin mässanud olete?» Vastasime, et teist õhtut. «Ja kui palju teil veel aega läheb, kui te ükskord oma eesmärgi saavutate?» tundis Truusmann huvi. Selle peale ei osanud me midagi vastata. Truusmann vaatas veel tükk aega, asetas siis käed seljataha kokku ja ütles: «Nii siis töötate töö pärast. Aga kui te selle aja jooksul oleksite keemia õpperaamatut lehitse nud, ma arvan, et tagajärjed oleksid olnud paremad,» ja astus eemale.

Harjutuskooli VI klassis õpetas P. Truusmann ajalugu. Mõnikord olid poisid väga kärarikkad. Teiste õpetajate tundide eel müراتi ka, aga siis selgitas õpetaja tavaliselt selle põhjused ja aktiivsemaid müraajaid karistati. Paul Truusmann toimis teisiti. Ta tuli ühel päeval klassi, kus kaks poissi oli käitsi koos. Truusmann istus õpetaja laua taha ja küsis väga rahuliku häälega: «Kuidas on nende auväärt härrade nimed?» Asjaosalised ütlesid oma nimed. (Järgneb)